

4) суб'єктивні ознаки. На визнання порушення законодавства грубим суттєво впливають мотиви та мета вчинення злочину (особисті неприязні стосунки, злісні мотиви значно підвищують ступінь суспільної небезпеки даних правопорушень).

Інше грубе порушення законодавства про працю вчинюється шляхом дії або бездіяльності (наприклад, встановлення матеріальних стягнень за порушення трудової дисципліни, відмова від контролю за дотриманням законодавства про працю, відмова у прийнятті на роботу тощо).

Даний злочин вважається закінченим з моменту скоєння самого діяння (іншого грубого порушення законодавства про працю) незалежно від настання та характеру суспільно небезпечних наслідків.

Таким чином, з урахуванням викладеної оціночної характеристики, грубого порушення законодавства про працю відносно неповнолітніх, нагальної необхідності потребує доопрацювання та уточнення стаття 172 КК України [3], у безпосередньому розкритті таких видів «грубих порушень законодавства про працю», але не тільки відносно неповнолітніх, а інших категорії працівників. Тому що як показує аналіз судових рішень [4; 5], роботодавець може не однозначно розуміти зміст вказаної норми щодо «грубого порушення законодавства про працю».

Список використаних джерел

1. Конституція України: від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.
2. Кодекс законів про працю України: від 10.12.1971 № 322-VIII.
3. Кримінальний кодекс України: від 05.04.2001 № 2341-III.
4. Вирок Рожищенського районного суду Волинської області від 06.04.2011 по справі № 1-8/11/0314.
5. Постанова Теплицького районного суду Вінницької області від 01.07.2009 по справі № 1-73/2009.
6. Верховний Суд України про критерії грубого порушення законодавства про працю. URL: <https://kau.in.ua/press-center/news/verkhovniy-sud-ukra-ni-pro-kriter-grubogo-porushennya-zakonodavstva-pro-pratsyu/> (дата звернення: 24.10.2019).

Лобода Ю. В.,

аспірантка Академії праці, соціальних відносин і туризму

ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОЦІНКИ ДІЯНЬ ЖУРНАЛІСТІВ У ЗЛОЧИНАХ, УЧИНЕНИХ З МОТИВІВ РАСОВОЇ, НАЦІОНАЛЬНОЇ ЧИ РЕЛІГІЙНОЇ НЕТЕРПІМОСТІ

Європейська конвенція захисту прав і основоположних свобод людини (п. 1 ст. 10), Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (ст. 18), Конституція України (ст. 34) гарантують право на свободу думки та виявлення поглядів, що в результаті дає можливість людині вільно збирати,

зберігати, використовувати і поширювати будь-яку інформацію усно, письмово чи і інший спосіб.

В Україні вагомим інструментом, який формує суспільну думку, свідомість, впливає на почуття та життя людей є засоби масової інформації, а тому журналісти повинні нести відповідальність за правдивість, об'єктивність, достовірність та збалансованість інформації, яку вони поширюють.

«Біженці зі Сходу заробляють на життя, шиючи прапори України», «У Львові циган-токсикоман з Ужгорода обікрав квартиру, поки власниця перевдягалася», «Депутат-інвалід зі «Свободи» в Тернополі побив хлопця й дівчину з патрульної поліції», – останнім часом доволі часто подібні заголовки в мас-медіа ми можемо спостерігати. Звісно, це є порушенням Кодексу етики українського журналіста та може свідчити про некомпетентність журналістів. Разом з тим, подібні вислови можуть бути розцінені як пропаганда дискримінації за расовою, національною чи релігійною ознаками, містити заклики до насильницької зміни чи повалення конституційного ладу, порушення меж території або державного кордону України, вчинення терористичного акту, вчинення дій, що загрожують громадському порядку, пропаганду війни тощо. І саме в таких випадках, на нашу думку, має поставати питання про кримінальну відповідальність журналіста.

Україна, проголосивши свободу слова та ратифікувавши міжнародні акти з прав людини підтвердила європейський вибір щодо обмежень свободи слова. Так, Конституція України, закони України «Про інформацію» та «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» повністю відтворюють положення Європейської конвенції стосовно можливості обмеження свободи слова. Право на інформацію може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони захисту населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя [1, с. 55].

На сьогоднішній день Кримінальним кодексом України (далі – КК України) не передбачено, що спеціальним суб'єктом злочинів, вчинених, зокрема, з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості може бути журналіст. А тому, особи, які здійснюють журналістську діяльність, знаючи про відсутність покарання за свої діяння та прикриваючись свободою слова і вираженням поглядів у своїй діяльності можуть заохочувати населення до дискримінації і насильства, висвітлювати теми, пов'язані з вразливими групами (внутрішньо переміщені особи, біженці) із насаджуванням ксенофобних настроїв, розповсюджувати інформацію, яка спонукає до розпалювання расової нетерпимості, національної чи релігійної ворожнечі.

Закон України «Про телебачення та радіомовлення» в одному з принципів державної політики у сфері телебачення та радіомовлення передбачає, що держава всіма можливими законними засобами не допускає в інформаційних та інших телерадіопрограмах систематичного

цілеспрямованого безпідставного загострення уваги на війні, насильстві і жорстокості, розпалюванні расової, національної та релігійної ворожнечі або позитивного їх подання (трактування), а також закликів до насильницької зміни конституційного ладу України; закликів до розв'язування агресивної війни або її пропаганди та/або розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі та ненависті; пропаганди винятковості, зверхності або неповноцінності осіб за ознаками їх релігійних переконань, ідеології, належності до тієї чи іншої нації або раси, фізичного або майнового стану, соціального походження [2].

Статтею 72 вищезазначеного закону передбачено, що Національна рада з питань телебачення і радіомовлення може прийняти рішення про застосування санкцій до телеорганізацій у вигляді накладення штрафу у розмірі 25 відсотків ліцензійного збору за використання вищенаведених форм мови ворожнечі. Однак, беручи до уваги Євромайдан, воєнні дії на Сході України, тимчасову окупацію українських територій та інші чинники сьогодення українського суспільства, аналізуючи криміногенну обстановку та публікації у ЗМІ, можемо прийти до висновку, що діяння журналістів, спрямовані на розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі та ненависті, на приниження національної честі та гідності, або образу почуттів громадян у зв'язку з їх релігійними переконаннями, дискримінації за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, інвалідності, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання або іншими ознаками, вчинені в межах їх журналістської діяльності носять суспільно небезпечних характер, оскільки формують суспільну думку та задають настрої, які в подальшому можуть мати негативний вплив на клімат в навколишньому середовищі.

Тому, на нашу думку, найбільш суттєвим обмежувальним чинником, який сприятиме боротьбі з ксенофобними настроями в суспільстві є встановлення кримінальної відповідальності журналістів за розповсюдження інформації, яка порушує рівноправність громадян за певними ознаками та містить прояви мови ворожнечі.

З огляду на наведене, ми вважаємо доцільним внести зміни до чинного КК України шляхом доповнення ч. 2 ст. 161 КК України «Порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності та за іншими ознаками» ще одним спеціальним суб'єктом злочину – журналістом.

Список використаних джерел

1. Павликівський В.І. Свобода слова та кримінально-правова охорона недоторканності приватного життя (аналіз кримінального законодавства європейських країн). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція, 2014. № 10-2. С. 54–57.

2. Про телебачення та радіомовлення: Закон України від 21.12.1993. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 10. Ст. 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3759-12>.